

Priopćenje

Godina: LXI.

Zagreb, 29. studenog 2024.

USL-2024-1-1/10

ISSN 1334-0557

TRGOVINA NA MALO U LISTOPADU 2024.

Realni promet od trgovine na malo u listopadu 2024. porastao je i na mjesečnoj i na godišnjoj razini.

Na mjesečnoj razini porastao promet od trgovine na malo prehrambenim proizvodima, a pao promet od trgovine na malo neprehrambenim proizvodima

Sezonski i kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo što su ga u listopadu 2024. ostvarili svi poslovni subjekti koji se bave tom djelatnošću, realno je porastao za 0,6% u usporedbi s rujnom 2024. Od toga je promet od trgovine na malo prehrambenim proizvodima porastao za 4,1%, dok je promet od trgovine na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima) pao za 0,7%.

Nastavlja se porast realnog prometa od trgovine na malo i 19. mjesec zaredom na godišnjoj razini

U listopadu 2024. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo realno je porastao za 6,7%. Od toga je promet od trgovine na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima porastao za 5,1%, a promet od trgovine na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima) za 12,4%.

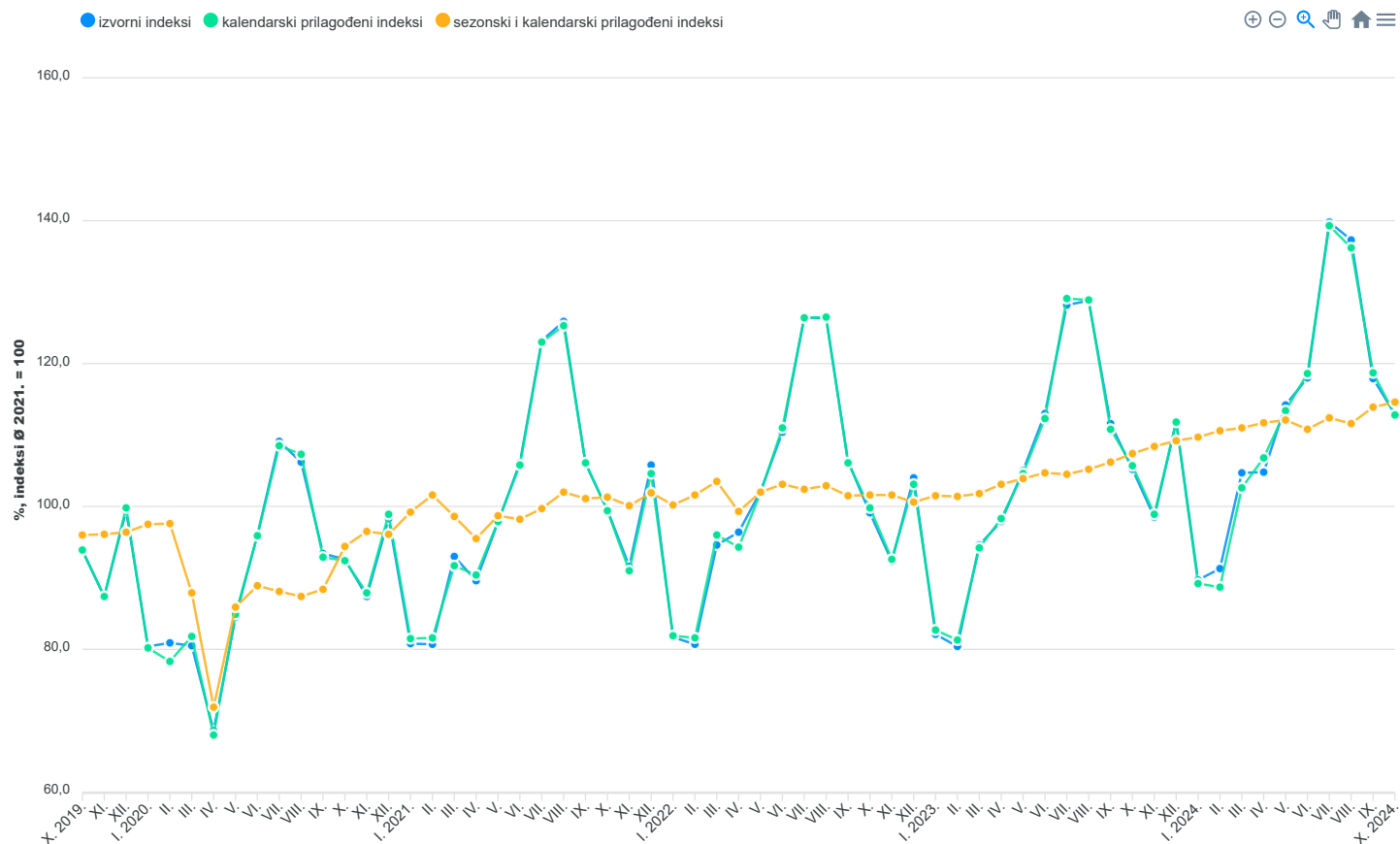
U prvih deset mjeseci 2024. kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo realno je porastao za 7,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Trgovina na malo prehrambenim proizvodima najviše utjecala na porast nominalnog prometa

U listopadu 2024. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, prema izvornim indeksima, od ukupno devet trgovačkih struka porast prometa ostvarilo je njih osam. Pad prometa od 2,5% imala je samo trgovačka struka Motorna goriva i maziva.

Najveći utjecaj na porast nominalnog prometa u listopadu 2024. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, prema izvornim indeksima, imale su sljedeće trgovačke struke: Nespecijalizirana trgovina pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima, s porastom prometa od 10,4% i utjecajem na ukupan indeks prometa od 3,6%, te Ljekarne, medicinski i ortopedski proizvodi, optičarski proizvodi, kozmetički i toaletni proizvodi, s porastom prometa od 20,1% i utjecajem na ukupan indeks prometa od 1,8%. Stoga je ukupan izvorni promet od trgovine na malo u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine nominalno porastao za 8,5%.

G-1. REALNI INDEKSI PROMETA OD TRGOVINE NA MALO PO MJESECIMA OD 2019. DO 2024.

1. PROMET OD TRGOVINE NA MALO – MJESEČNE STOPE PROMJENA

	%					
	<u>V. 2024.</u> IV. 2024.	<u>VI. 2024.</u> V. 2024.	<u>VII. 2024.</u> VI. 2024.	<u>VIII. 2024.</u> VII. 2024.	<u>IX. 2024.</u> VIII. 2024.	<u>X. 2024.</u> IX. 2024.
Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi ¹⁾						
Nominalno	0,0	-1,5	1,7	-0,8	1,8	1,6
Realno	0,4	-1,1	1,4	-0,7	2,1	0,6
Izvorni (neprilagođeni) indeksi						
Nominalno	8,8	3,1	17,8	-2,1	-13,4	-2,5
Realno	8,9	3,3	18,5	-1,8	-14,1	-4,2

1) Podaci koji se uspoređuju s podacima od prethodnog mjeseca jesu sezonski i kalendarski prilagođeni podaci.

2. PROMET OD TRGOVINE NA MALO – GODIŠNJE STOPE PROMJENA

%

	<u>V. 2024.</u> V. 2023.	<u>VI. 2024.</u> VI. 2023.	<u>VII. 2024.</u> VII. 2023.	<u>VIII. 2024.</u> VIII. 2023.	<u>IX. 2024.</u> IX. 2023.	<u>X. 2024.</u> X. 2023.	<u>I. – X. 2024.</u> I. – X. 2023.
Kalendarski prilagođeni indeksi ¹⁾							
Nominalno	11,0	6,7	9,2	6,1	7,2	8,1	9,5
Realno	8,4	5,5	7,8	5,7	7,1	6,7	7,5
Izvorni (neprilagođeni) indeksi							
Nominalno	11,4	5,7	10,2	7,0	5,8	8,8	10,0
Realno	8,7	4,4	9,0	6,6	5,7	7,3	8,0

1) Podaci koji se uspoređuju s podacima od istog mjeseca prethodne godine jesu kalendarski prilagođeni podaci.

3. SEZONSKI I KALENDARSKI PRILAGOĐENI INDEKSI PROMETA OD TRGOVINE NA MALO

Šifra djelatnosti NKD-a 2007.	Promet od trgovine na malo						
	nominalno			realno			
	<u>VIII. 2024.</u> VII. 2024.	<u>IX. 2024.</u> VIII. 2024.	<u>X. 2024.</u> IX. 2024.	<u>VIII. 2024.</u> VII. 2024.	<u>IX. 2024.</u> VIII. 2024.	<u>X. 2024.</u> IX. 2024.	
47	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	99,2	101,8	101,6	99,3	102,1	100,6
47.11 + 47.2	Trgovina na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima	99,7	99,7	104,3	99,9	96,5	104,1
47.19 + 47.4 + 47.5 + 47.6 + 47.7 + 47.8 + 47.9	Trgovina na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima)	96,3	109,6	100,2	97,4	110,0	99,3
47 – 47.3	Trgovina na malo, osim specijalizirane trgovine motornim gorivima i mazivima	99,0	103,6	102,2	99,0	103,4	101,0
47.3	Trgovina na malo motornim gorivima i mazivima	99,9	97,9	98,7	102,1	95,4	100,6
47.91	Trgovina na malo internetom ili poštom	84,6	117,3	108,9	83,1	122,3	106,2

4. KALENDARSKI PRILAGOĐENI INDEKSI PROMETA OD TRGOVINE NA MALO

Šifra djelatnosti NKD-a 2007.		Promet od trgovine na malo					
		nominalno			realno		
		VIII. 2024. VIII. 2023.	IX. 2024. IX. 2023.	X. 2024. X. 2023.	VIII. 2024. VIII. 2023.	IX. 2024. IX. 2023.	X. 2024. X. 2023.
47	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	106,1	107,2	108,1	105,7	107,1	106,7
47.11 + 47.2	Trgovina na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima	106,7	105,3	109,4	105,9	100,5	105,1
47.19 + 47.4 + 47.5 + 47.6 + 47.7 + 47.8 + 47.9	Trgovina na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima)	106,0	115,9	111,9	107,3	117,6	112,4
47 - 47.3	Trgovina na malo, osim specijalizirane trgovine motornim gorivima i mazivima	106,7	110,0	110,7	105,8	108,8	108,2
47.3	Trgovina na malo motornim gorivima i mazivima	104,7	94,5	97,5	108,2	105,4	106,8
47.91	Trgovina na malo internetom ili poštom	77,6	104,0	104,0	75,6	99,8	102,8

5. IZVORNI (NEPRILAGOĐENI) NOMINALNI INDEKSI PROMETA OD TRGOVINE NA MALO PO TRGOVAČKIM STRUKAMA

		Udio u ukupnom prometu, % X. 2024.	Utjecaj na ukupan indeks, % ¹⁾ <u>X. 2024.</u> X. 2023.	<u>X. 2024.</u> IX. 2024.	<u>X. 2024.</u> X. 2023.	<u>I. – X. 2024.</u> I. – X. 2023.
	Ukupno	100,0	-	98,0	108,5	110,2
	Ukupno, osim motornih vozila i motocikala, njihovih dijelova i pribora te motornih goriva i maziva	78,6	-	98,2	110,8	109,8
01 + 03 + 04	Motorna vozila, dijelovi i pribor za motorna vozila, motocikli i dijelovi	3,8	0,8	117,3	120,3	119,8
30	Motorna goriva i maziva	17,6	-0,4	93,6	97,5	109,9
11	Nespecijalizirana trgovina na malo pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima	35,0	3,6	96,0	110,4	108,3
19	Ostala nespecijalizirana trgovina na malo neprehrambenim proizvodima	7,2	0,8	101,2	110,6	111,1
21 + 22 + 23 + 24 + 25 + 26 + 29	Specijalizirana trgovina na malo živežnim namirnicama	5,9	0,6	98,7	109,7	108,0
73 + 74 + 75	Ljekarne, medicinski i ortopedski proizvodi, optičarski proizvodi, kozmetički i toaletni proizvodi	8,9	1,8	105,3	120,1	123,9
51 + 71 + 72	Tekstil, odjevni predmeti, obuća i kožni proizvodi	7,3	0,5	91,7	106,8	108,4
43 + 52 + 54 + 59 + 63	Audio i videooprema, željezna roba, boje i staklo, električni aparati za kućanstvo, namještaj i drugi proizvodi za kućanstvo	8,4	0,8	106,9	109,9	108,5
41 + 42 + 53 + 61 + 62 + 64 + 65 + 76 + 77 + 78 + 79	Računalna oprema, knjige i novine, igre i igračke, cvijeće i sadnice, satovi i nakit i ostali specijalizirani proizvodi	5,9	0,5	95,2	108,9	105,7

1) Utjecaj na ukupan indeks iskazuje se kao umnožak udjela trgovačke struke u ukupnom prometu i stope rasta ili pada prometa u mjesecu tekuće godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine podijeljen sa 100.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Napomena

Od siječnja 2024. bazna godina promijenjena je na 2021., a nova jedinica promatranja jest jedinica po vrsti djelatnosti (JVD).

Nova bazna godina i nova jedinica promatranja — jedinica po vrsti djelatnosti (JVD) definirani su Uredbom (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika, a odnosi se na kratkoročnu poslovnu statistiku svih država članica.

Podaci na razini nove jedinice promatranja dostupni su do siječnja 2005., a za razdoblje od 2000. do 2004. podaci se objavljuju se na razini poduzeća.

Vremenske serije prometa trgovine na malo od 2000., bazna godina (2021. = 100), možete preuzeti u Excel-formatu na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici **Baze podataka** pod naslovima [STS baze podataka](#) i [PC AXIS baze podataka](#) te na poveznici **Statistika u nizu** pod naslovom [Gospodarstvo – osnovni pokazatelji](#). Tablice u bazama podataka objavljene sa starom baznom godinom (2015. = 100) ubuduće se više neće ažurirati.

Precizni datumi objavljivanja navedeni su u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka 2024., koji se nalazi na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://podaci.dzs.hr>.

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci su rezultat redovitog istraživanja Mjesečni izvještaj trgovina na malo (obrazac TRG-1) te administrativnih izvora podataka (datoteka fiskalizacije Porezne uprave).

Podaci se prikupljaju s pomoću mrežne aplikacije (tzv. CAWI). Izvještajne jedinice neposredno ispunjavaju podatke na e-obrascu TRG-1, koji se nalazi na diseminacijskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://podaci.dzs.hr/hr/obrasci/trgovina-i-ostale-usluge/>. Razdoblje prikupljanja podataka svakog mjeseca u pravilu se kreće od 1. do 20. u mjesecu za podatke iz prethodnoga izvještajnog mjeseca.

Metodologija za istraživanje temelji se na Uredbi (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika te Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2020/1197 od 30. srpnja 2020. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Uredbom (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika.

Istraživanje se provodi na temelju Zakona o službenoj statistici (NN, br. 25/20. i 155/23.).

Obuhvat i usporedivost

Statistička jedinica indeksa prometa u trgovini na malo jest jedinica po vrsti djelatnosti. Jedinice promatranja jesu poslovni subjekti (pravne osobe i obrtnici) koji su prema pretežnoj djelatnosti registrirani u trgovini na malo (odjeljak 47 NKD-a 2007.). Obuhvaćeni su i izabrani poslovni subjekti iz ostalih djelatnosti ako obavljaju trgovinu na malo. Najvažnija poduzeća s više djelatnosti podijeljena su u tzv. jedinice po vrsti djelatnosti kako bi se poboljšala homogenost rezultata statističkih istraživanja po djelatnostima, a time i međunarodna usporedivost tih rezultata.

Istraživanje se provodi metodom uzorka. Okvir za izbor uzorka jesu poslovni subjekti ili njihovi dijelovi registrirani u Statističkome poslovnom registru Državnog zavoda za statistiku. Od 2021. okvir za izbor uzorka proširen je s pomoću administrativnog izvora podataka (datoteka fiskalizacije Porezne uprave).

Poslovni subjekti razvrstani su prema pretežnoj djelatnosti na temelju NKD-a 2007. (NN, br. 58/07. i 123/08.). Prema veličini razvrstani su na razrede od 1 do 7.

Kriterij za određivanje veličine poslovnog subjekta jest broj zaposlenih. Poslovni subjekti veličine 1 jesu oni s 0 – 4 zaposlenih, veličine 2 s 5 – 9 zaposlenih, veličine 3 s 10 – 19 zaposlenih, veličine 4 s 20 – 49 zaposlenih, veličine 5 s 50 – 99 zaposlenih, veličine 6 sa 100 – 249 zaposlenih i veličine 7 s 250 i više zaposlenih. Za poslovne subjekte kojima je pretežna djelatnost izvan trgovine upotrebljava se broj zaposlenih u trgovinskim djelatnostima.

Metoda koja se koristi za izbor uzorka jest *cut-off* metoda. Uzorkom su obuhvaćeni svi poslovni subjekti s deset i više zaposlenih te *cut-off* metodom one jedinice koje imaju manje od deset zaposlenih, a svojim prometom obuhvaćaju 70% ukupnog prometa u svakom razredu odjeljka 47 NKD-a 2007. Zbog primjene *cut-off* metode odabira uzorka ne izračunavaju se standardna pogreška i koeficijent varijacije.

Metoda sezonske i kalendarske prilagodbe

Od 2016. u procesu sezonske prilagodbe primjenjuje se programski paket JDemetra+ te metoda X13-ARIMA. Tim se procesom statističkim modelima i procedurama identificiraju te procjenjuju sezonski i kalendarski učinci u vremenskim serijama.

Postoji nekoliko uzroka revizije prethodno objavljenih sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa. Najčešći uzrok jest promjena u procijenjenim parametrima postojećih statističkih modela pri novim procjenama zbog novih opažanja. Ostali uzroci jesu promjene u izvornim podacima ili u primijenjenim statističkim modelima.

Kalendarski učinci imaju znatan utjecaj na kretanje vremenskih serija, a najčešći su učinak pomičnih blagdana, učinak prijestupne godine i učinak radnih dana.

Napomena o primijenjenoj terminologiji

Pojam "kalendarsko prilagođavanje" na hrvatskom jeziku nije usklađen s prijevodom pojma *working-day adjustment* iz engleskoga, koji znači "prilagodba za broj radnih dana", kako bi se izbjeglo da hrvatski korisnici pogrešno protumače taj termin.

Pojam "prilagodba za broj radnih dana" u kratkoročnim poslovnim statistikama podrazumijeva kalendarsku prilagodbu, ali zbog specifičnih Eurostatovih terminoloških zahtjeva u kratkoročnim poslovnim statistikama upotrebljava se spomenuti termin.

Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi

Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi podrazumijevaju da su izvorni indeksi prilagođeni za sezonske i kalendarske učinke. Tako prilagođeni indeksi i pripadajuće stope promjene u dva uzastopna opažanja koriste se za usporedbu podataka s podacima iz prethodnog mjeseca.

U skladu s tim u mjesečnoj usporedbi (Priopćenje, tablice 1. i 3.) prikazane su i tumače se mjesečne stope promjena prometa izračunane iz sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa (usporedba indeksa izvještajnog mjeseca s indeksima prethodnoga izvještajnog mjeseca).

Kalendarski prilagođeni indeksi

Kalendarski prilagođeni indeksi podrazumijevaju da su izvorni indeksi prilagođeni samo za kalendarske učinke. Tako prilagođeni indeksi i pripadajuće međugodišnje stope promjene upotrebljavaju se za usporedbu podataka s podacima iz istog mjeseca prethodne godine.

Prema tome, u godišnjoj usporedbi (Priopćenje, tablice 2. i 4.) prikazane su i tumače se godišnje stope promjena prometa izračunane iz kalendarski prilagođenih indeksa (usporedba indeksa izvještajnog mjeseca s indeksima istoga izvještajnog mjeseca prethodne godine).

Trend-indeksi

Vremenske serije trend-indeksa objavljuju se pri svakoj reviziji sezonski prilagođenih podataka u Excel-formatu na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici **Baze podataka** pod naslovima [STS baze podataka](#) i [PC AXIS baze podataka](#) te na poveznici **Statistika u nizu** pod naslovom [Gospodarstvo – osnovni pokazatelji](#).

Izvorni indeksi

Radi održavanja dosljednosti i kontinuiteta s prethodno objavljenim podacima indeksi se i dalje iskazuju u obliku izvornih, neprilagođenih indeksa na isti način kao i prije (Priopćenje, tablice 1., 2. i 5.).

Podaci se redovito mjesečno dostavljaju Eurostatu (u obliku nominalnih i realnih izvornih, sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa na bazi 2021.) i nalaze se na [Eurostatovim mrežnim stranicama](#) s pokazateljima država članica Europske unije s kojima su usporedivi.

Definicije

Promet je vrijednost svih prodanih roba i obavljenih usluga na tržištu tijekom mjeseca bez obzira na to jesu li naplaćene. U promet je uključen porez na dodanu vrijednost.

Promet od trgovine na malo jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti koji tu djelatnost obavljaju bez obzira na pretežnu djelatnost u kojoj su registrirani.

Rezultati se objavljuju u obliku nominalnih i realnih indeksa.

Nominalni indeksi prikazuju kretanje prometa u tekućim cijenama.

Realni indeksi dobiveni su deflacioniranjem nominalnih indeksa indeksom maloprodajnih cijena dobara (bez električne energije i distribucije vode) prema indeksu potrošačkih cijena.

Trgovačke struke

Trgovačke struke predstavljaju stvarni pretežni asortiman prodaje u trgovini na malo. Od siječnja 2024. glavni kriterij praćenja prometa po trgovačkim strukama temelji se na onome što se prodaje, a ne na kanalima prodaje te se više ne objavljuju indeksi prometa za trgovačke struke Trgovina na malo internetom ili poštom i Ostala trgovina na malo izvan prodavaonica.

Kratice

CAWI	računalno potpomognuto internetsko anketiranje
EU	Europska unija
Eurostat	Statistički ured Europske unije
NKD 2007.	Nacionalna klasifikacija djelatnosti, verzija 2007.
NN	Narodne novine

Znakovi

-	nema pojave
0,0	podatak je manji od 0,05 upotrijebljene mjerne jedinice

U ovom Priopćenju objavljuju se podaci istraživanja koje je provedeno uz financijsku pomoć Europske unije. Za njegov sadržaj odgovoran je isključivo Državni zavod za statistiku te ni u kojem slučaju ne izražava stav Europske unije.

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111

Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Milena Primorac Čačić, načelnica Sektora poslovnih statistika

Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredile:

Josipa Kalčić Ivanić, Ana Ivešić, Ljiljanka Boras i Sanja Godec

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi

Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154, 48 06 115

Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata na publikacije

Telefon: (+385 1) 21 00 455

Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr